

Rêveberiya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê

Federasyona Xweser a Kurdistanê parçekekî dewleta *Sûrî* *ê*, *wekî* Paytextê Federasyona Rojava Qamislo ye. Navê herêmê jî wek “Rojavayê Kurdistanê. Nifûsa Federasyona Demokratîk a Bakurê Sûriyeyê 4,6 mîlyon e. Piştî şerê li Sûriyê li dijî *Rejîma Baas* *Beşar Esed*, *Şerê Navxweyî yê Sûriye û Iraqê* dest pê kir. Bi ser de jî, *Dewleta Îslamî ya Iraq û Şamê* hemû Kurdistan girt. Ji ber vê yekê, *Hevbendiya Hêzên Xizmeta Yekgirtû - Tevgera Biryara Giştî Hêzên Sûriya Demokratîk* di bin serokatiya *Yekîneyên Parastina Gel* û *Yekîneyên Parastina Jinê*, bi piştgiriya Yekgirtû ava kir. Yekemîn operasyona rizgarkirinê di 19'ê Tîrmeha 2013'an de pêk hat.

Rêveberiya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê, di 21ê kanûna paşîn a 2014an de bi ragihandina hikimet û rêveberiya herêma Cizîrê re hat denezendin. Rêveberiya xweser li herêmên ku xwedî navend in hat beşkirin. Herêsa herêm rêveberiyên wan û hikimeta wan hat avakirin û ragihandin ku herêman bi rê ve bibin. Zimanê fermî *ê* herêmê rojava, Zimanê kurdî, Zimanê asûrî û erebî ya. Ala wê kesk û sor û zer a.

Rêveberiya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê, berî ku were ragihandin demek dirêj amedekerî bo wê hatina kirin û temenê wê hat pêşxistin. Li herêma Rojavaya Kurdistanê saziyên civatî ên rêveberinê, perwerde û çandê û hwd, hatina ava kirin. Piştî rêveberî, desthilatdarî û hikimeta herêma başûrê kurdistanê, ev herêma rojavayê kurdistanê avakirina wê, bû duyemîn herêm ku kurdan bidestê xwe li wan rêveberiya xwe cewherî ava kirin. Di destpêkê de, dewletên herêmê ên weke *türkiya komên tundrew* bi rêxistin dikirin û didane hêrîşkirin li ser rêveberiya xweser a rojavayê kurdistanê. Hemû deriyên alikariyê li rojavayê kurdistanê hatina girtin. Bi tememî ambargoyaka jidahî li ser rojavayê kurdistanê hat danîn. Rêveberiya başûrê kurdistanê jî, tevî ku rêveberîyek kurd bû, ew jî tevî hêzên ku ambargo danîna er rojavayê kurdistanê û hemû deriyên ku ji başûrê kurdistanê diçûna rojavayê kurdistanê ên weke "deriyê sêlmalka", hatina girtin û ne hiştin ku ne mirov û ne alikarî di wan bi buhurê. Tenê ji mirovên ku ji rojava bazdidan û goç dikirin ew derî vekirin.

Piştî ku rêveberiya rojavayê kurdistanê û hikimeta wê hat avakirin, êdî hemû kurd ketina nava hewkariyê de ku wê pêş bixin. Ji bakûrê kurdistanê, rojhilat, û başûrê kurdistanê jî alikarî ji wê re dikirin. Lê li başûr, partiya kurd PDK, ku weke partiya ku di hiljartinan de bi serketibû û partiya mazin bû, wê alikarî neda rêveberiya xweser a rojavayê kurdistanê. Vê yekê jî, dilê hemû kurdan şikand. Kurd xamgin kirin. Kurdan, ew helwesta partiya kurd a PDK, li dijî rabûn û gotin ku "ev ne li gorî nirx û kevneşopiya me ya" û şermazar kirin.

rêveberiya xweser a rojavayê kurdistanê, dema ku konfaranse CÊnev 'ê li Cenevê dihat li darxistin de hat ragihandin. Gelek dordoran jî şîrovekirin û gotin ku "ji ber ku kurd ne hatina dewetkirin li konfaranse û ji ber ku ne dixwestin li lozanek din a duyemîn were serê wan, rêveberiya xwe ragihandin. Rêveberiya kurd, li rojavayê kurdistanê piştî hat ragihandin, bi alikariya *türkiya* û welatên din ên

Federaliya Demokratîk a Bakûrê Sûriyê

الفدرالية الديمقراطية لشمال سوريا
فەدەراڵە دیمۆکراتیکە بۆ شەمال سوریا

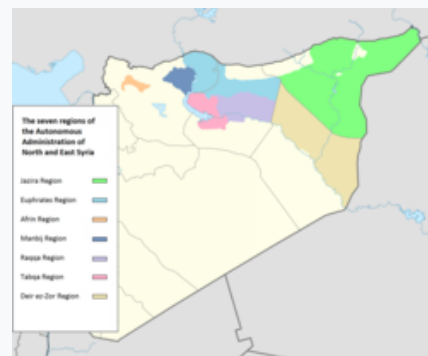

Ala

Mertal

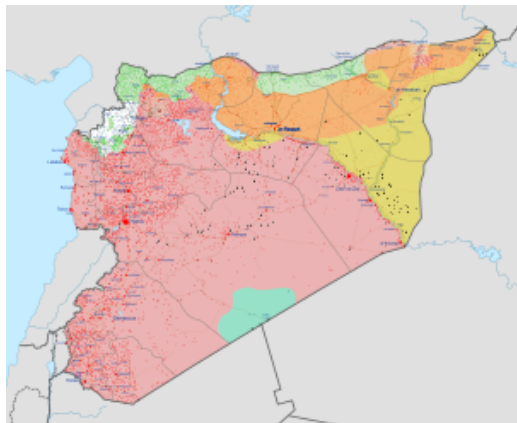
Dirûşm: *An Azadî, an azadî*

Rewş	Federasyona <i>de facto</i> ya Sûriyê
Paytext	Reqa 37°03'Bk 41°13'Rh
Bajarê mezin	Hesekê
Zimanên fermî	Kurdî Erebi
Ziman naskirin	Kurmançî
Zimanên fermî	Kurdî • Tirkî • Erebi • Asûrî
Komên etnîkî	Kurd • Erebi • Asûrî • Tirkmen • Çerkez • Keldanî • cihûyî • Merdelî • Ermen
Demonîm	Kurd
Rêveberî	Demokrasiya rasterast (Konfederalîzma demokratîk) ^{[1][2][3][4][5][6]}
• Hevserok	Hediya Yûsif ^[7]
• Hevserok	Mensûr Selûm ^[7]
Pêşvebirî	Encumena Niştimanî
• Meclîsa jorîn	Desteya Bilind
Avakirin	
• Pêşniyarkirin	Tîrmeh 2013
• Îlankirin	Çiriyê paşîn 2013

herêmê komên tundrew bi rêxistin kirin û dan hêrîşkirin li ser wê rêveberiya xweser a rojavayê kurdistan. Ji ber ku welatên herêmê li dijî pêşketina statûya kurdan bû, ev hêrîş li wê rêveberiya kurd dan kirin.

Rûerd

Rojavaya Kurdistanê

çarçova wê berfireh dibe.

Mirov dikare avhewayaya Rojavaya Kurdistanê bike du beş. Beşa yekem avhewayaya herêma Efrînê ye. Avhewayaya li vê derê nezîkî ya Deryaya Spî ye. Havînan germ e û carnan baran dibare; zivistanan jî zêde ne sar e. Ji ber vê avhewayê herêma Efrînê, şîn e, dar û ber lê zêde ne. Her cureyên daran hene^[çavkanî hewce ye]. Lê piranî darên zeytûnan e.

Beşa duyem ku Serê Kaniyê, Hesîçe, Amûdê, Qamişlo û Dêrik hildide nava xwe bi berrî û deşt e. Çiya û daristan nîn in. Zivistan kin in. Hema hema berf nabare. Carinan baran dibare. Di meha Çileyê de li Qamişlokê germahî digihîje +7, li Dêrik û Amûde jî +6 pîleyan. Havîn dirêj in. Germahî pir e. Ziwayî heye. Havînan ji çolên Erebiistan û Sûriyê bayên germ tînin û bandor li avhewayaya herêmê dîkin. Havînan germahî digihîje 40 pîleyî.

Rojava ji Çiyayê Gewr dest pê dike û heta herêma Efrînê û Çiyayê Kurmêncê tê. Çiyayê Kurmêncê 1200 m bilind e. Ji çiyayê Kurmancê heta Kobanî, axa Kurdistanê teng e û ereb li vê deverê dijîn. Li herêma bajarê Kobaniyê axa Kurdistanê dîsa fireh dibe û kurd li ser axa xwe dijîn.

Qamişlo û Nisêbîn yek bajar in, lê di navbera Tîrkiyeyê û Sûrî de hatine dabeşkirin. Qamişlo di desthilatdariya Sûriyê û Nisêbîn jî di bin destê Tîrkiyeyê de maye. Hûn di wêneyê de li Nisêbînê ala tîrkan û li Qamişloyê jî ala Sûriyê dibînin.

Kantonên Rojavaya Kurdistanê

- Gotara bingehîn: *Kantona Cizîrê*
- Gotara bingehîn: *Kantona Efrînê*
- Gotara bingehîn: *Kantona Kobaniyê*
- Gotara bingehîn: *Herêma Şehbayê*

Di 21ê kanûna paşîn a 2014an de Rêveberiya xweser a rojavaya Kurdistanê hat demezrandin. Rêveberiya xweseriya rojavaya kurd weke sê kantonan hat ragihandin. Kantona pêşî ya ku di 21ê kanûna paşîn de rêveberiya wê ya xweser hat ragihandin, Rêveberiya xweser a kantona Cizîrê bû. Kantona duyem ku di 27ê kanûna paşîn a 2014an de rêveberiya wê ya xweser hat ragihandin, Rêveberiya xweser a kantona Kobaniyê bû. Kantona sêyem jî, ku rêveberiya wê di 29ê kanûna paşîn a 2014an de hat ragihandin, Rêveberiya xweser a kantona Efrînê bû.

De facto cantons of Western Kurdistan (Rojava), as of February 2014

Kantonên Rojavaya Kurdistanê, 2014

- Avakirin Çiriya paşîn 2013
- Makezagon Kanûna paşîn 2014
- Federasyon 17ê adara 2016

Gelhe

- 2014 Texmînkirin 4,6 milyon (nîvê wan penaberên navxweyî ne)^{[8][9][10]}

Endamî 100 → 200 Hezar

Dirav Diravê Sûriyê (SYP)

Demjimêr EET (UTC+2)

Celebê dîrokê rr/mm/ssss

Hatûçûna ajotinê rast

Koda telefonê +963

Înternet TLD .krd

Her kanton jî, rêveberî û hikimeta xwe ya demkî ragihandin. Piştî ku ragihandina Rêveberiya xweser a rojavayê Kurdistanê jî, êdî di nava kurdan de bi rojan bû sedema şahiyana^[çavkanî hewce ye].

Rêveberiya Federasyonê

Rêvebirên Kanton

Kantona Rojava			Navê fermî (ziman)	Serokwezîr	Cîgirê Serokwezîrê	Hevpeymaniya Rêvebirê	Hilbijartinên paşve	Hilbijartinên pêşve
		Kantona Efrînê	Kantona Efrînê (kurdî) مقاطعة عفرين (erebî) قلمكە (asûrî)	Hêvî Îbrahîm	Remzi Şêxmus Ebdil Hemid Mistefa	TEV-DEM	Kanûna paşîn 2014	
		Kantona Cizîrê	Kantona Cizîrê (kurdî) مقاطعة الجزيرة (erebî) قلمكە (asûrî)	Akram Hesso	Elizabeth Gawrîe Hussein Taza Al Azam	TEV-DEM	Kanûna paşîn 2014	
		Kantona Kobaniyê	Kantona Kobaniyê (kurdî) مقاطعة كوباني (erebî) قلمكە (asûrî)	Enwer Muslim	Bêrivan Hesên Xalid Birgil	TEV-DEM	Kanûna paşîn 2014	
		Herêma Şehbayê	Herêma Şehbayê (kurdî) مناطق الشهداء (erebî) قلمكە (asûrî)	Ismail Musa	Mohammed Ahmed Khaddro Ayman al-Hafez	TWDS	Sibat 2016	
		Konfederasyon	الفدرالية الديمقراطية لشمال سوريا (erebî) Federaliya Demokratîk a Bakûrê Sûriyê (kurdî) فیدراکیۆنە دیموکراتیکە بۆ باکوری سوریا (asûrî)	Hediya Yûsif Mensûr Selûm	N/A	'TEV-DEM	Adar 2016	

Encûmena Federal

Nav	Partî	Hevkarî	Kanton	
Îşûh Gewriyê	Partiya Yekîtiya Suryanî (SUP)	TEV-DEM		Cizîrê
Meram Dawûd	Peymana Rûmet û Mafan			?
Îbrahîm El-Hesen	N/A	N/A		Kobanî
Rojîn Remo	Yekîtiya Star	TEV-DEM		N/A
Hikmet Hebîb	Koalîsyona Neteweyî ya Ereb			?
Bêrivan Ehmed	N/A	N/A		N/A

Cemal Şêx Baqî	Partiya Demokrat a Kurdistanê li Sûriyê (PDKS)	KNC		?
Parêzer Elaaddin El-Xalid	Hevbendiya Demokrat a Niştimanî ya Sûrî			Şehba
Salih El-Nebwanî	Tevgera Mafên Zagona Hemwelatîyê (QMH)			?

Dîrok

Gotara bingehîn: *Dîroka Rojavaya Kurdistanê*

Dîroka Rojavaya Kurdistanê, pîr kevn diçe. Bi taybetî, li ser wê axa wê, ji demên Sumeriyan ve li wir jiyane û şaristanî di pêşketinê de ya. Ev herêm Rojavaya Kurdistanê, dikeve keviya çemê mezin û navdar ê Firatê de. Di demên berê de, heta ku digihîşt ber çiyayê kurdan û bajarên weke Efrîn, Kobanî, Serêkaniyê çem diherikî. Ev herêm, weke herêmen şîn û pêşketî bûn. jiyane li van herêman, di pirtûkên pîroz de jî bicih bûye. Bi taybetî, ji ber Kobanî û Efrînê û heta ku digihîje Helebê û piştê Şamê, weke herêmen ku li wan zanebûn pêş diket bû. Birehîm Xelîl, çanda wî li vê herêmen bicih bûye. Mîtra, di dema mîtaniyan de hatiye û ew bixwe jî ji Mîtaniyan bûye. Mîtanî jî kurd bûne.^[11]

Li herêmen, piştî ku rejima be'sê lê tê û serdest dibe, navê herêmen giştîkan diguherîne. Lê navên herêmen kevn in. Mînak, navê Kobanê^[12], ji dema Hûriyan a. Navê Serêkaniyê bi rengê 'weşokanî' ji dema hûrî û mîtaniyan e û di dema Mîtaniyan de bûye paytext ji mîtaniyan re. Herêma Serêkaniyê, piştî ku dewletên Sûrî û Tirkîyeyê ava bûn, bû du-qism. Qismekê li Sûrî ma û rejima Be'sê navê wê guharand û kir "Rasûlayn". Qismê wê yê li aliye Tirkîyeyê ma jî, rejima tirk navê wê guharand û navê wê kir "Ceylanpınar". Lê ev herdu qism jî, berê yek bûn û bajarek bûn. Berê di ber re jî û di navê de jî şaqna ji çemê Firatê diherikî.

Di demên berî zayînê de, di dema Gûtiyan de jî, di nava sînore Gûtiyan de bûye. Piştî gûtiyan re ku hûrî û mîtanî hatin, êdî ew herêm bû weke navend û paytexta wan ku ew lê bi pêş ketin û mezin bûn. Li herêmen, di dema Sumeriyan de, di dema Xanadana Ur de jî, ev herêm ji wê re û ji pêşketina wê re bûye hûm. Ji her sê xanadanên Uran re jî wisa bûye. Îro, di roja me de ku dikeve naqabîna Efrîn û Helebê de, di dema Sumeriyan de ku ji wê re 'Marî' dihat gotin, nivîsa bizmarî ku li wir hat dîtin, û tercumeyên wê bi navê "hurrian and hurrian names in the mari tekst" de navê "Kobanê" û hwd hene. Marî, di dema hûrî û mîtaniyan de di nava sînore hûrî û mîtaniyan de bû.

Di dema hûrî û mîtaniyan de, bi pêşketina xwe di aramiyê de li vê herêmen jiyane. Lê piştê, di dema Asûriyan de, rastî êrîşan hatiye. Di dema Îskenderê Mezin de jî rastî êrîşan hatiye. Gava ku Medî li herêmen bûn desthilatdar ew der di nava sînore xwe de girt û bi wê re li ser herêmen Anatolia jî karî ku serdestiya xwe bide erêkirin. Di pirtûkên pîroz de behsa Nemrûd tê kirin ku di dema Birehîm Xelîl de jiyaye. Nemrûd jî, di dema xwe de li vê herêmen xwe kiriye hukimdar. Çanda herêmen, heta dema derketina Îslemiyetê li gor çanda Êzîdîtiyê bû. Piştê dîne Îslamê ew der jî kiriye bin destê xwe de û guherandiye. Piştê, demên desthilatdariyên kurd ên dewletên kurd Merwaniyan û Eyûbiyan li herêmen bi pêş dikevin. Herêmen, di dema Eyûbiyan de, ji sadsala 11em heta sadsala 16em, di bin destê desthilatdariya xanadana eyûbiyan de dimîne.^[13] Piştî ku Osmanî bi pêş ketin, êdî osmaniyan, ew der weke eyeletekê desthilatdariya eşîrên kurd qebûl kiriye.

Ziman

Zimanê ku zêde tê axaftin zimanê kurdî zaravayê kurmançî ye. Lê zimanê erebî, asûrî û hwd jî li herêmen dihên axaftin. Li herêmen rojnameyên bi kurdî, TVyên bi kurdî jî hene. Ronahî TV, TVya kurdî ya Rojavayê Kurdistanê ye. Ji aliye çapameniyê ve, piştî ku şoreşa Rojavayê kurdî bû, hêdî hêdî qada çapameniyê jî berfireh dibe.

Dîn

Olên ku li herêmen dijîn, weke olên sereke Îslamiyet, Êzîdî û Xiristiyanî ye. Lê mezhebên van olan, ku mirovên ji wan jî hene. Ji sedî 80yê wê derê misilman in. Hejmareke mezin ya êzîdiyan jî li herêmen heye û ev jî li gorî ku tê gumankirin ser sedî 10an re ye. Lê gelek jî, ji herêmen xwe koçber kirine. Berê, ev hejmar pir zêde bû. Her wisa, xiristiyanên li herêmen di derûdorê jî

Rojavaya Kurdistanê, 2014

Rojavaya Kurdistanê, 2015

Rojavaya Kurdistanê, 2016

sedî 10an de ne. Asûrî, piraniyan, ji dînê Xiristiyanî ne. Lê ku ne pir zêde jî bin, Kurdên Mesihî jî hene. Herwisa, Kurdên cihû jî berê li wir dijiyan. Heta dema rejima Be'sê li wir dijiyan, pişre, hinekan ji wan koçî Îsrailê kirin û hinekan jî koçî welatên ewropî kirine. Îro, her wisa zêde cihû li herêmê nemane. Lê li çend cihan, hê jî kinîştên wan hene ji bo bergkirinê.

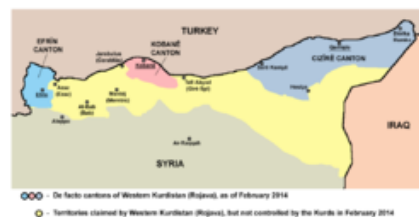
Bajar

Bajarên herêmê:

- Amûdê
- Cerablus [Kaniya Dil]
- Cindirêse
- Dêrika Hemko
- Dirbêsiyê
- Efrîn
- Êndîwer
- Ezaz (en)
- Girê Spî
- Hesîçe
- Kobanî
- Bozanê (Eyn îsa)
- Silûk
- Minbic [Mabuk]
-
- Qamişlo
- Serêkaniyê
- Tirbespiyê
- Til Koçer
- Şedadî
- Hol
- Babê
- Sirîn
- Reqa
- Tebqa
- Baxoz
- Hicîn
- Elbû kemal
- Dêrezor
- Risafê
- Zirgan

Bajarên Rojavaya Kurdistanê

Bajarên Rojavaya Kurdistanê

Li Rojava Hesîçe, Reqa, Dêrezor, Heleb wîlayet in, yên din qeza û nehiye ne. Qamişlo qezaya Hesîçeyê ye, Qamişlo wekî navend û paytextê Kurdên Rojavayê Kurdistanê tê pejirandin. Li navenda Qamişlo nêzî 150.000 kes dijîn^[*çavkanî hewce ye*]. Li bajarên Sûriyê, li Heleb, Hims, Şamê, Hema, Dera, Laziqiye û Tertûs jî gelek taxên kurdan hene^[*çavkanî hewce ye*].

Di nava bajarên Rojavaya Kurdistanê ji aliyê erdnîgarî ve Serêkaniyê, Efrîn, Kobanî, Qamişlo, Hesekê, Reqa, Dêrezor, Heleb, Minbic, Ezaz, Babê û Kaniya Dil ji bajarên mezin in. Bajarê Serêkaniyê, weke bajarekî pîr mezin a. Lê ji ber ku di nava sînorê Tirkîye û Sûrî de hatiye qatkirin û qatek li aliyê Tirkîyeyê ango Bakûrê Kurdistanê û qatek li aliyê Sûrî û ango Rojavayê Kurdistanê maye, êdî biçûk bûye. Lê ji aliyê erdnîgariyê ve weke bajarê mezin ê dîrokî ye. Di dema Mîtaniyan de, Serêkaniyê bi navê ‘weşokanî’ herdu bi hevdu ve bûn û paytext bû. Weke bajarê mazin ê lê jiyan û şaristanî pêşketî bû. Di nava bajarê de, berî avakirina komara tirk û ya Sûrî, xeta trenê derbas dibû. Ew xeta trenê, piştê kirine weke sînor. Aliyê xeta trenê ê li aliyê Sûrî û ango li aliyê Rojavayê Kurdistanê li wî alî maye û aliyê li vî xeta trenê jî di nava sînorên Tirkîyeyê ango li Bakûrê Kurdistanê maye.

Bajarên Rojavayê Kurdistanê, ên weke Amûdê, Efrînê, Qamişlo, Serêkaniyê, Hesekê, Tîrpesipiyê, Girê Sipî, Tilkoçer û hwd, çend ji wan bajarên mezin in ku nifûsên wan pir in. Tilkoçer, dikeve sînorê Îraqê de. Deriyê li Îraqê, yek jê ji Tilkoçerê vedibe.

Desthilatdarî

Desthilatdarî, îro di destê kurdan de ye. Kurd, rêveberiya xwe ya xweser a Rojavayê Kurdistanê ragihandin. Herêma Rojavayê Kurdistanê, li sê kantonan hatiye beşkirin û rêveberî û hikûmetên wan ava kirin. Ev hersê kanton jî, "Kantona Cizîrê", "Kantona Kobaniyê" û "Kantona Efrînê" ye. Îro, Rojavayê Kurdistanê, ji aliyê van hersê rêveberiyên xweser ên kurdistanî ve tê birêvebirin. Herêm, bajarê wê ê mezin Qamişlo ye. Qamişlo, weke paytexta herêmê jî tê dîtin.

Hikûmeta hersê kantonan, ji 22 wezaretan pêk tê. Ew wezeret, xwe li herêmê bi rêxistin dîkin û herêmê bi rê ve dibin. Kurd, piştî ku bi xelkên din ên li herêmê re şoreşa rojava kirin, êdî ew rêveberî jî hatine avakirin û ragihandin. Lê rêveberiyên herêmê, ji aliyê welatên herêmê ên weke Tîrkiye û Îranê ve hatiye xistin bin ambargoyê de. Piştî ku rêveberiya xweser hat ragihandin, ew êdî care pêşî bû ku rêveberiyêke ji xelkê li herêmê hatibû avakirin.

Piştî ku kurdên Rojavayê Kurdistanê, bi xelkên din ên li herêmê re ku rêveberiya Rojavayê Kurdistanê ava kirin û ragihandin, êdî dest bi dîplomasiya nasandina wê kirin. Gelek heyet ava kirin û şandine welatên Ewropî û welatên din ên cihanî ku xwe bidin nasîn.

Hêzên parastinê ên Rojavaya Kurdistanê

- Gotara bingehîn: YPG
- Gotara bingehîn: YPJ
- Gotara bingehîn: QSD
- Gotara bingehîn: Asayîş

Piştî ku kurdan li herêmên xwe rêveberiya xwe ya xweser ava kirin û ragihandin, êdî hêzeka xwe ya parastinê ku ji kurdên Rojavayê Kurdistanê û beşên din ên civatî afirî ava kirin. Ew jî, navê YPG, Gerîla, Pêşmerge direjîhiya wê "Hêzên Parastina Gel" e. Herêmên kurdan diparêze. Lê bi wê re jî, YPJ hat avakirin. Ev jî, weke hêz û artêşa jinan e. Pirraniya endemên YPJê ji jinên ciwan ên kurd û komên din ên li herêmê ku dijîn pêk tê. Wekî din jî, hêza Aşayîşê heye. kar û erka Hêza Asayîşê ew e ku aramiya nava bajaran biparêze. Weke hêza polîsan e.

Kar û erka Hêzên Parastina Gel ku bi navê wê yê kurd YPGê, ew e ku weke artêşa Rojavayê Kurdistanê li dijî êrîşên ku ji derve tên bi ser Rojavayê Kurdistanê bergirî bike. Herwisa bi vî rengê YPGê, em dikarin weke artêşa Rojavayê Kurdistanê jî bi nav bikin. YPGê, temamiya Rojavayê Kurdistanê diparêze. Her kesekê li herêmê diparêze kurd be an ne kurd be. Aramiya wan temîn dike. Herwisa, weke artêşa Rojavayê Kurdistanê, ji aramî û parastina Rojavayê Kurdistanê ew berpirsiyar e. YPGê, ne hêzek siyasetî ye. YPGê, hêzek leşkerî ya parastinê ye. Artêşa Rojavayê Kurdistanê ye.

Partiyên kurdî

- Desteya Bilind a Kurd
- Partiya Yekîtiya Kurdî li Sûriyê
- Partiya Yekîtiya Demokrat
- Partiya Demokrat a Kurdistanê li Sûriyê
- Yekîneyên Parastina Gel
- Partîya Demoqrata kurdî ya sûrî

Mijarên têkildar

- Serhildana Rojavaya Kurdistanê
- Şerê navxweyî yê Sûriyê
- Rêveberiya xweser a rojavayê Kurdistanê
- Dîroka Rojavayê Kurdistanê

Çavkanî

- Enzinna, Wes (24 çirîya paşîn 2015). "A Dream of Secular Utopia in ISIS' Backyard". *The New York Times*. Roja wergirtinê: 13 gulan 2016.

2. Jongerden, Joost. "Rethinking Politics and Democracy in the Middle East" (PDF). Ji orîjînalê (PDF) di 15 adar 2016 de hat arşîvkirin. Roja wergirtinê: 8 îlon 2013.
3. Ocalan, Abdullah (2011). *Democratic Confederalism* (PDF). ISBN 978-0-9567514-2-3. Roja wergirtinê: 8 îlon 2013.
4. Ocalan, Abdullah (2 nîsan 2005). "The declaration of Democratic Confederalism". *KurdishMedia.com*. Ji orîjînalê di 23 kanûna pêşîn 2013 de hat arşîvkirin. Roja wergirtinê: 8 îlon 2013.
5. "Bookchin devrimci mücadelemizde yaşayacaktır". *Savaş Karşıtları* (bi Turkish). 26 tebax 2006. Ji orîjînalê di 2 kanûna pêşîn 2013 de hat arşîvkirin. Roja wergirtinê: 8 îlon 2013.
6. Wood, Graeme (26 çiriya pêşîn 2007). "Among the Kurds". *The Atlantic*. Roja wergirtinê: 8 îlon 2013.
7. "Kurdên Sûriyê îlana federasyona nû li dozkerina ji bo naskirinê kir". *Middle East Eye*. 17 gulan 2016. Ji orîjînalê di 16 tebax 2018 de hat arşîvkirin. Roja wergirtinê: 28 tîrmeh 2016.
8. In der Maur, Renée; Staal, Jonas (2015). "Introduction". *Stateless Democracy* (PDF). Utrecht: BAK. r. 19. ISBN 978-90-77288-22-1. Ji orîjînalê (PDF) di 25 çiriya pêşîn 2016 de hat arşîvkirin. Roja wergirtinê: 28 tîrmeh 2016.
9. Estimate as of mid November 2014, including numerous refugees. "Rojava's population has nearly doubled to about 4.6 million. The newcomers are Sunni and Shia Syrian Arabs who have fled from violence taking place in southern parts of Syria. There are also Syrian Christians members of the Assyrian Church of the East, Chaldean Catholic Church, Syriac Catholic Church, Syriac Orthodox Church, and others, driven out by Islamist forces. "In Iraq and Syria, it's too little, too late". Ottawa Citizen. 14 çiriya paşîn 2014.
10. "A Dream of Secular Utopia in ISIS' Backyard". New York Times. 24 çiriya paşîn 2015.
11. Abdusamet Yigit, *Pirtûka, 'jiyane di bin roja Mîtra de dimeşê*
12. by Jack M. Sasson - Chapel Hill, North Carolina, HURRIANS AND HURRIAN NAMES IN THE MARI TEXTS
13. Abdusamet Yigit, *Pirtûka, 'di sedsale 21'ê de şoreşa kurd: rojava'*

Girêdanê derve

 Li Wikimedia Commons medyayên di warê *Rêveberiya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê* (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Syrian_Kurdistan?uselang=ku-latn) de hene.

Weblink

- **PYD Rojava** (<http://ku.pydrojava.com/>) *Girêdana arşîvê* (<https://web.archive.org/web/20161124180601/http://ku.pydrojava.com/>) 2016-11-24 li ser Wayback Machine

Ji "https://ku.wikipedia.org/w/index.php?title=Rêveberiya_Xweser_a_Bakur_û_Rojhilatê_Sûriyeyê&oldid=1188252" hatiye standin.

▪